

Opinia Komitetu Regionów „Europejskie ramy odniesienia na rzecz zapewnienia jakości w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego” oraz „Europejski system transferu i akumulacji punktów w kształceniu i szkoleniu zawodowym”

(2008/C 325/07)

KOMITET REGIONÓW

- Zgadza się, że istnieje szerokie porozumienie w UE na temat potrzeby modernizacji i poprawy kształcenia i szkolenia zawodowego w Europie. Zapewnienie jakości w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego stanowi kluczowy element tego celu.
- Uważa, że trudności w uznawaniu wyników kształcenia z różnych państw członkowskich zahamowały mobilność w UE i utrudniły prawdziwe doświadczenia płynące z uczenia się przez całe życie.
- Podkreśla, że w wielu państwach członkowskich władze lokalne i regionalne są odpowiedzialne za kształcenie i szkolenie zawodowe.
- Z zadowoleniem przyjmuje oba zalecenia Komisji, gdyż celem ich jest zaproponowanie rozwiązań wobec społeczno-gospodarczych wyzwań globalizującej się gospodarki światowej opartej na wiedzy, w której żyjemy. Ponadto ich zamierzeniem jest poprawa mobilności w ramach Unii Europejskiej oraz wsparcie wymiany umiejętności. Zdaniem KR-u jest zatem konieczne, by dalej rozwijać dziedziny istotne dla obywateli oraz zadania leżące w gestii władz lokalnych i regionalnych.
- Jest zdania, że głównymi użytkownikami europejskich ram odniesienia na rzecz zapewnienia jakości (EQAF) będą władze krajowe, regionalne i lokalne odpowiedzialne za zapewnienie jakości i poprawę kształcenia i szkolenia.
- Zwraca się o zaangażowanie odpowiednich władz lokalnych i regionalnych w realizację łączenia krajowych lub regionalnych ram kwalifikacji z ECVET.
- Podkreśla jednak, że faktyczna realizacja i zainteresowanie systemem będą prawdziwą miarą jego sukcesu. Władze lokalne i regionalne będą użytecznym partnerem w promowaniu systemu poprzez sieć swoich kontaktów oraz w uwiarygodnieniu ECVET i umożliwieniu jego wykorzystania.

Sprawozdawca: Kent JOHANSSON (SV/ALDE), członek Rady Regionu Västra Götaland

Dokumenty źródłowe

Wniosek dotyczący zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia europejskich ram odniesienia na rzecz zapewnienia jakości w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego

COM(2008) 179 wersja ostateczna — 2008/0069 (COD)

Wniosek dotyczący zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia europejskiego systemu transferu i akumulacji punktów w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET)

COM(2008) 180 wersja ostateczna — 2008/0070 (COD)

ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

1. Zauważa, że kształcenie i szkolenie zawodowe są kluczowymi czynnikami realizacji celów lizbońskich dotyczących zwiększenia wzrostu gospodarczego, konkurencyjności i integracji społecznej. Edukacja, szkolenie, umiejętności i uczenie się przez całe życie stanowią część kluczowych priorytetów politycznych KR-u.

2. Uważa, że trudności w uznawaniu wyników kształcenia z różnych państw członkowskich zahamowały mobilność w UE i utrudniły prawdziwe doświadczenia płynące z uczenia się przez całe życie.

3. Zgadza się, że istnieje szerokie porozumienie w UE na temat potrzeby modernizacji i poprawy kształcenia i szkolenia zawodowego w Europie. Zapewnienie jakości w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego stanowi kluczowy element tego celu.

4. Podkreśla, że w wielu państwach członkowskich władze lokalne i regionalne są odpowiedzialne za kształcenie i szkolenie zawodowe. Szkolenie zawodowe jest finansowane z różnych źródeł, choć w większości państw członkowskich jest finansowane przez rząd zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym, z dużą częstością występowania finansowania lokalnego i regionalnego.

5. Odnosi się do obu wniosków dotyczących europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia zawodowego i oba ocenia pozytywnie oraz przyjmuje z zadowoleniem. W przypadku wniosku dotyczącego europejskiego systemu transferu i akumulacji punktów w kształceniu i szkoleniu zawodowym proces konsultacji jest już daleko zaawansowany, podczas gdy w przypadku europejskich ram odniesienia na rzecz zapewnienia jakości w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego proces ten znajduje się jeszcze we wcześniejszym stadium. Z tego też powodu dalsze konsultacje są niezbędne i byłyby mile widziane.

6. Z zadowoleniem przyjmuje oba zalecenia Komisji, gdyż celem ich jest zaproponowanie rozwiązań wobec społeczno-gospodarczych wyzwań globalizującej się gospodarki światowej opartej na wiedzy, w której żyjemy. Ponadto ich zamierzeniem jest poprawa mobilności w ramach Unii Europejskiej oraz wsparcie wymiany umiejętności. Zdaniem KR-u jest zatem konieczne, by dalej rozwijać dziedziny istotne dla obywateli oraz zadania leżące w gestii władz lokalnych i regionalnych.

7. Zauważa, że europejski system transferu i akumulacji punktów w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET)

stanowi narzędzie opisu kwalifikacji za pomocą jednostek efektów uczenia się z odnośnymi punktami w celu transferu i akumulacji wyników kształcenia. Celem systemu jest dostarczenie metodologicznych ram, które mają za zadanie ułatwić transfer punktów za efekty uczenia się z jednego systemu kwalifikacji do drugiego bądź z jednej ścieżki kształcenia do drugiej.

8. Jest zdania, że głównymi użytkownikami europejskich ram odniesienia na rzecz zapewnienia jakości (EQAF) będą władze krajowe, regionalne i lokalne odpowiedzialne za zapewnienie jakości i poprawę kształcenia i szkolenia. W przeciwieństwie do ECVET, celem EQAF jest zwiększenie przejrzystości i spójności zmian polityki dotyczącej kształcenia i szkolenia zawodowego.

9. Jest zdania, że realizacja europejskiego systemu transferu i akumulacji punktów w kształceniu i szkoleniu zawodowym oraz europejskich ram odniesienia na rzecz zapewnienia jakości w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego powinna się odbywać na zasadzie dobrowolności, lecz uważa za konieczne opracowanie warunków ramowych i wytycznych w zakresie funkcjonowania systemu. Różne grupy użytkowników (grupa użytkowników ECVET oraz Europejska Sieć Zapewniania Jakości w Dziedzinie Kształcenia i Szkolenia Zawodowego (ENQAVET)) powinny składać się także z przedstawicieli posiadających bezpośredni mandat władz lokalnych i regionalnych. Stosowne byłoby również uczestnictwo sektora prywatnego i partnerów społecznych.

10. Podkreśla, że niezależnie od tego, czy dane państwo członkowskie przystąpi do ECVET lub europejskich ram odniesienia, regiony posiadające ustawową odpowiedzialność za system oświaty powinny mieć bezpośredni dostęp do wspólnych gremiów zajmujących się dalszym rozwojem tego systemu.

11. Zauważa, że jednym z elementów o niezmiernie istotnym znaczeniu przyszłych prac rozwojowych będzie stworzenie odpowiedniej równowagi między staraniami na rzecz poprawy mobilności obywateli poprzez systemy przenaszalnych punktów oraz lepszej jakości działań edukacyjnych a koniecznością większej różnorodności systemów kształcenia, za które odpowiedzialne są regiony i gminy państw członkowskich.

12. Zwraca uwagę, że ECVET oraz europejskie ramy odniesienia na rzecz zapewnienia jakości stanowią część większej całości inicjatyw w dziedzinie polityki oświatowej, do której należą: europejski system transferu i akumulacji punktów (ECTS), Europass, europejska karta jakości na rzecz mobilności (EQCM), europejskie zasady określania i zatwierdzania kształcenia nieformalnego i incydentalnego oraz europejskie ramy kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (EQF).

13. Wskazywał we wcześniejszych opiniach, że wciąż ewoluujące wymagania w miejscu pracy związane z nowymi systemami pracy oraz adaptacją do nowych technologii wymagają nieustannego szkolenia siły roboczej. Szkolenie zawodowe, zgodnie z podejściem kształcenia przez całe życie, może okazać się kluczowym narzędziem rozwijania tego czynnika, co stanowi element zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego⁽¹⁾. Szczególnie w świetle przemian demograficznych należy skutecznie wykorzystywać istniejącą siłę roboczą.

14. Zwraca uwagę, że testowanie i dalszy rozwój systemu będą wymagały własnych środków finansowych.

Europejski system transferu i akumulacji punktów w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET)

15. Zwraca uwagę na fakt, że międzynarodowa mobilność w obszarach uczenia się i pracy zawodowej ma w Europie bardzo długą tradycję. Była ona bardzo istotna dla rozwoju rzemiosła, przemysłu, handlu i przedsiębiorczości, które z kolei były czynnikami rozwoju dobrobytu miejscowości, regionu i kraju.

16. Jest przekonany, że uczenie się i praca zawodowa przekraczające granice państwowe będą miały bardzo duże znaczenie w coraz bardziej globalizującej się gospodarce. Ową mobilność w obszarach uczenia się i pracy zawodowej trzeba wspierać odpowiednim, dostosowanym do nowoczesnych potrzeb, instrumentem. Komitet uważa system ECVET za taki instrument.

17. Stwierdza, że zapotrzebowanie na kompetencje w coraz większym stopniu określa się na szczeblu regionalnym. Komitet podkreśla, że okoliczności i sytuacja wyjściowa rozwoju lokalnego i regionalnego są oczywiście zróżnicowane, w żadnym wypadku jednak nie można ich rozpatrywać w oderwaniu od otaczającego środowiska. W sytuacji, gdy istniejące miejsca pracy ulegają likwidacji, regiony i społeczności potrzebują miejsc pracy tworzonych w nowych sektorach produkcji, ponieważ w przeciwnym wypadku grozi im stagnacja, wykluczenie społeczne w postaci bezrobocia, wysoka absencja chorobowa i niejednokrotnie zbyt wczesne wycofywanie się z rynku pracy⁽²⁾.

18. Podkreśla, że cechą charakterystyczną świata pracy w Europie musi być jak największa elastyczność w powiązaniu z solidnym systemem zabezpieczenia społecznego, o czym jest mowa także w komunikacie Komisji Europejskiej „Wspólne zasady wdrażania modelu flexicurity”⁽³⁾.

19. Zgodził się w przeszłości z Komisją Europejską, że krajowe i europejskie ramy kwalifikacji ułatwiają uznawanie kształcenia we wszelkich kontekstach⁽⁴⁾.

20. Przyjął z zadowoleniem ramy kwalifikacji (EQF) przygotowane przez Komisję Europejską i popiera ich dwojaki cel, którym jest poprawa przejrzystości kwalifikacji i wspieranie mobilności w Unii Europejskiej.

21. Podobnie jak w przypadku prośby związanej z EQF zwraca się o zaangażowanie odpowiednich władz lokalnych i regionalnych w realizację łączenia krajowych lub regionalnych ram kwalifikacji z ECVET.

22. Wzmacnia przekonanie Komisji Europejskiej, że ECVET powinien być „dostosowany pod względem kulturowym i technicznym do realiów (...) regionalnych”, i przypomina, że same władze regionalne często odgrywają rolę w określaniu, rozwijaniu i realizacji systemów kwalifikacji i kształcenia przez całe życie w kontekście formalnym, nieformalnym i incydentalnym.

23. Podkreśla, że duża część kształcenia zawodowego z punktu widzenia uczenia się przez całe życie odbywa się w przedsiębiorstwach lub sieciach przedsiębiorstw intensywnie wykorzystujących wiedzę i coraz częściej w sposób transgraniczny.

24. Zwraca uwagę, że istnieją obecnie dobre przykłady współpracy między organizacjami branżowymi i regionami w różnych państwach w dziedzinie kształcenia zawodowego, które obejmują również wspólne planowanie i uznawanie⁽⁵⁾. Inicjatywy takie należy wspierać i uwzględniać.

25. Podkreśla, że system uznawania powinien obejmować różne podmioty, nie tylko podmioty publiczne, lecz również podmioty prywatne, przedsiębiorstwa i partnerów społecznych.

26. Z zadowoleniem przyjmuje utworzenie grupy użytkowników ECVET, która aktualizuje i koordynuje ten proces. Należy jednak, by włączyć władze lokalne i regionalne, przedsiębiorstwa lokalne oraz partnerów społecznych w poczet członków grupy użytkowników w celu umożliwienia im bezpośredniego dostępu do ECVET, przy jednoczesnym poszanowaniu przepisów krajowych.

27. Podkreśla, że to właśnie często władze lokalne i regionalne mogą najlepiej realizować skuteczne działania operacyjne w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego.

28. Zauważa, że ECVET jest systemem punktowym opartym na jednostkach, który umożliwia pomiar i porównanie osiągnięć w kształceniu oraz przeniesienie ich z jednej uczelni do drugiej.

29. Z zadowoleniem przyjmuje, że system ten jest kompatybilny ze wszystkimi systemami kwalifikacji, zwłaszcza z europejskim systemem transferu punktów, który wspiera i ułatwia mobilność studentów uczelni wyższych w Europie i poza nią.

30. Podkreśla jednak, że faktyczna realizacja i zainteresowanie systemem będą prawdziwą miarą jego sukcesu. Władze lokalne i regionalne będą użytecznym partnerem w promowaniu systemu poprzez sieć swoich kontaktów oraz w uwiarygodnieniu ECVET i umożliwieniu jego wykorzystania.

31. Uważa, że dla dobrego stosowania systemu ECVET niezbędne są konkretne przykłady jego funkcjonowania w praktyce, gdy zostanie on już wdrożony. Dostarczyłoby to impulsów w szerszym kontekście do wykorzystania możliwości oferowanych przez ECVET.

⁽¹⁾ CdR 226/98 fin.

⁽²⁾ Zob. opinia Komitetu Regionów z 14 czerwca 2006 r. w sprawie wniosku dotyczącego zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kluczowych kompetencji w uczeniu się przez całe życie.

⁽³⁾ Zob. opinia CdR 274/2007 w sprawie dokumentu COM(2007) 359 wersja ostateczna.

⁽⁴⁾ CdR 335/2006 fin.

⁽⁵⁾ Np. europejski kurs konserwacji samochodów ciężarowych, www.anfa-auto.fr.

Europejskie ramy odniesienia na rzecz zapewnienia jakości w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego (EQAF)

32. Zauważa, że o większej efektywności kształcenia i szkolenia zawodowego pod względem społeczno-gospodarczym decyduje zapewnienie lepszego dostosowania kształcenia i szkolenia zawodowego do stale zmieniających się wymagań rynku pracy społeczeństwa wiedzy, w szczególności promowanie wysoko wykwalifikowanej siły roboczej zdolnej stawić czoła wyzwaniu globalizacji.

33. Podkreśla, że systemy kształcenia i szkolenia nie mogą być rozwijane, jak to niekiedy ma miejsce, w oderwaniu od lokalnych warunków społecznych, sytuacji w zakresie przedsiębiorczości oraz potencjału innowacyjnego w danej miejscowości czy danym regionie. Wzrost, konkurencyjność oraz perspektywy rynku pracy na danym obszarze w coraz większym stopniu zależą bowiem od kwalifikacji obecnych i przyszłych pracowników, a także od tego, w jaki sposób kształcenie i szkolenie zawodowe oraz przekwalifikowanie przyczyniają się do stałego podnoszenia i rozwijania tychże kwalifikacji.

34. Podkreśla, że rzeczą niezmiernie istotną jest powiązanie EQAF z potrzebami lokalnego rynku pracy, i wzywa do akredytacji ośrodków kształcenia i szkolenia zawodowego w ramach tego procesu.

35. Uznaje wartość dodaną EQAF w rozwoju polityki kształcenia i szkolenia w ramach UE, a zwłaszcza przy promowaniu wzajemnego uczenia się, mobilności i wymiany wzorcowych rozwiązań.

36. Przyjmuje z zadowoleniem oparcie europejskich ram odniesienia na cyklu poprawy jakości i podkreśla, że wskaźniki jakości nie powinny być rozumiane jako wytyczne, ale jako wielkości odniesienia, które na dalszych etapach można w różny sposób rozwijać — np. w kontekście bilateralnym czy międzynarodowym.

37. Podkreśla, że nie wolno sprowadzać europejskich ram odniesienia wyłącznie do systemu statystycznego czy pewnego rodzaju narzędzia kontroli. Należy je traktować jako skuteczny instrument ciągłego rozwoju jakości na różnych szczeblach, w odniesieniu do różnych podmiotów i zaangażowanych stron.

38. Opowiada się za tym, by wdrażanie europejskich ram odniesienia nie ograniczało się do szczebla krajowego, ale by uruchamiać odpowiednie procesy także na szczeblu lokalnym i regionalnym. To samo powinno dotyczyć systemów kształcenia i szkolenia, które nie należą do systemu oświaty publicznej, aby także one mogły się stale doskonalić i rozwijać.

39. Uważa, że należy rozważyć, w jaki sposób powinny być kształtowane ramy odniesienia i jak bardzo powinny być one szczegółowe, aby osiągnąć zamierzone cele. Zdaniem Komitetu wskaźniki nie powinny być zbyt szczegółowe, ponieważ wdrażanie ram odniesienia i ich monitorowanie prowadziłyby do pośredniego sterowania systemami kształcenia.

40. Podkreśla, iż proponowane przez Komisję wskaźniki odniesienia:

- należy rozumieć jako zestaw narzędzi, których celem jest wsparcie oceny i poprawy jakości systemów kształcenia zawodowego w zgodzie z krajowym prawodawstwem i procedurami;
- nie wprowadzają żadnych nowych norm, ale powinny wesprzeć starania państw członkowskich przy poszanowaniu różnorodności stosowanych przez nie podejść;
- są stosowane na zasadzie dobrowolności, powinny pełnić funkcję wskazówek, a zatem nie powinny służyć jako narzędzie do porównywania jakości i wydajności poszczególnych systemów krajowych w Europie.

Dlatego też pozytywnym elementem byłoby umożliwienie poszczególnym użytkownikom dokonania wyboru wskaźników, które są najważniejsze z punktu widzenia potrzeb poszczególnych systemów zapewniania jakości.

41. Podkreśla, że należy wzmocnić wymiar lokalny i regionalny, w szczególności poprzez wsparcie lokalnych i regionalnych sieci w tej dziedzinie, i ubolewa, że w zaleceniu nie oddano znaczenia zaangażowania władz lokalnych i regionalnych w bardziej wyraźny sposób.

42. Wzywa do większego bezpośredniego zaangażowania szczebla lokalnego i regionalnego w Europejską Sieć Zapewniania Jakości w Dziedzinie Kształcenia i Szkolenia Zawodowego (ENQAVET). Należy wspierać i propagować połączenie różnych regionów i przedsiębiorstw w sieć zorganizowaną wokół europejskich ram odniesienia na rzecz zapewnienia jakości.

43. Proponuje wykorzystanie znaku jakości dla instytucji kształcenia i szkolenia zawodowego podobnego do istniejącego już rankingu uczelni wyższych.

44. Usprawnienia w kształceniu i szkoleniu zawodowym stanowią znaczącą korzyść zarówno dla jednostek, jak i ogółu społeczeństwa. Zwiększanie ogólnego poziomu umiejętności pomaga w poprawianiu wskaźników ekonomicznych, takich jak wydajność i stopa bezrobocia, oraz wskaźników społecznych, takich jak zaangażowanie obywateli, przestępczość i koszty opieki zdrowotnej.

45. Kształcenie zawodowe może propagować integrację społeczną grup, które znajdują się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak np. migrantów i osób starszych oraz uczniów przedwcześnie kończących edukację.

46. Podkreśla, że należy troszczyć się nie tylko o te grupy osób, które korzystają z kształcenia i szkolenia, ale także o te, które nie mają dostępu do systemu kształcenia, których dostęp do systemu kształcenia jest utrudniony, bądź które z niego odeszły.

Bruksela, 8 października 2008 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Luc VAN DEN BRANDE